

Juha Mäenpää ps ym.

Kirjallinen kysymys urheilun vaikutuksesta kansallistunteeseen ja maanpuolustustahtoon

Eduskunnan puhemiehelle

Urheilulla ja maanpuolustuksella on pitkä yhteinen historia. Sotilastaitojen kehittymiseen liittyvät urheilumuodot ovat olleet armeijan suosiossa ja yhteys kansalliseen itsetuntoon vahva. Armeijan palveluksessa olevat huippu-urheilijat ovat edelleen erittäin yleisiä eri puolilla maailmaa. Esimerkiksi Saksassa ja Itävallassa armeijan palveluksessa on merkittävä määrä kesä- ja talvilajien huippu-urheilijoita. Israelissa kaikki huippu-urheilijat suorittavat kahden vuoden asepalveluksen, jossa heillä on joka päivä yksi tunti sotilaskoulutusta. Osa voi jatkaa urheilu-uraansa armeijan palveluksessa asepalveluksen jälkeen. Suomessa liikunta-aliupseerin määräaikaisilla sopimuksilla toimii tällä hetkellä 12 yksilölajin urheilijaa. Kaikki vakansseissa toimivat urheilijat ovat Kansainvälisen Sotilasurheiluliiton (CSIM) jäsenlajeista.

Ukrainassa käynnissä oleva konflikti on näyttänyt, miten merkittävässä määrin urheilijat ovat julkisuuskuvallaan sekä toiminnallaan tukeneet maanpuolustushenkeä ja kansallista itsetuntoa. Sosiaalisen median päivityksissä on nähty monien urheilijoiden palanneen puolustamaan kotimaataan, joka varmasti on nostanut maanpuolustustahtoa ja kansallisuustunnetta. Ukrainan armeijassa palvelee merkittävä määrä eri lajien yksilölajien huippu-urheilijoita. Esimerkiksi ammunnessa ja ampumahiihdossa lähes kaikki miespuoliset huippu-urheilijat toimivat armeijan palveluksessa. Kampipailulajeissa arvioidaan, että lajien edustusurheilijoista yli puolet on maansa puolustusvoimien palveluksessa (Sotilasurheilun MM-kisat ja Maailmankisat, tulostiedot 2010-luvulla).

Suomen Puolustusvoimat korostaa liikunnan tärkeyttä, sillä tavoitteena on turvata fyysisesti toimintakykyinen, aktiivisesti liikuntaa harrastava ja tehtäviinsä motivoitunut henkilöstö normaali- ja poikkeusolojen tarpeisiin. Tähän on organisaatiolla monenlaisia keinoja. Eräs sotilasliikunnan alaan kuuluva osa-alue on liikunta-aliupseerien virat. Puolustusvoimien verkkosivuilla asia esitetään tyhjentävästi:

"Puolustusvoimat tukee suomalaista huippu-urheilua. Huipputasen urheilijoita voidaan nimittää määräaikaisiin aliupseerien virkoihin Urheilukouluun sekä muihin puolustusvoimien hallintoyksiköihin. Näistä henkilöistä käytetään nimitystä liikunta-aliupseeri. Määräaikainen liikunta-aliupseerin virka voidaan täyttää 3 vuoden määräajaksi kerrallaan.

Urheilijat valitaan yhteistoiminnassa Olympiakomitean kanssa. Valintoja tarkistetaan vuosittain olympiakomitean kanssa puolustusvoimien henkilöstöpäällikön johdolla. Liikunta-aliupseerit tu-

Kirjallinen kysymys KK 187/2022 vp

kevat Puolustusvoimia kotimaisessa ja kansainvälisessä sotilaskilpaurheilussa luoden kansainvälisesti myönteistä mielikuvaa huipputason osaamisestamme.

Liikunta-aliupseerit osallistuvat myös fyysisen toimintakyvyn koulutukseen ja kehittämiseen tukemalla joukko-osastojen liikuntakoulutusta sekä osallistumalla kotimaiseen kilpailutoimintaan. He näyttävät omalla esimerkillään mallia tavoitteellisesta ja määrätietoisesta sotilaille tärkeän fyysisen toimintakyvyn kehittämisestä. Liikunta-aliupseerin tehtäväkuvasta enintään 2/3 on valmentautumista ja kilpailemista omassa lajissa."

Puolustusvoimilla on (tilanne 1.1.2022) 12 määräaikaista liikunta-aliupseeria. 8 heistä on Urheilukoulussa Kaartin Jääkärirykmentissä Helsingissä, 2 Porin prikaatissa, 1 Kainuun prikaatissa ja 1 Panssariprikaatissa Hattulassa. Urheilulajien suhteen jako on seuraavanlainen: ampumahiihdossa 2 henkilöä, haulikkoammunnassa 2 henkilöä, suunnistuksessa 2 henkilöä, painissa 2 henkilöä, judossa 1 henkilö, maastohiihdossa 1 henkilö, moukarinheitossa 1 henkilö ja kivääriammunnassa 1 henkilö. Maantieteellisen sijaintinsa puolesta siis keskittyminen yhteen yksikköön on selkeää, kun taas urheilijoiden lajien suhteen tilanne on monipuolisempi.

Suomessa on paljon lahjakkaita urheilijoita, joista vain pieni osa kykenee jatkamaan urheiluuraansa 2. asteen opintojen jälkeen. Tämä urheilevien nuorten itsenäistymisen vaihe saattaa monet heistä taloudellisesti mahdollittamaan tilanteeseen. Täysipäiväinen harjoittelu, jota kansainvälinen menestyminen vaatii, tiputtaa urheilijan työttömyyspäivärahalta, toimeentulotukea ei myönnetä, jos nuorella on asuntosäästötili, urheilija-apurahan ja sponsorien saanti on vaikeaa ilman kansainvälistä menestystä, lisäksi urheilija-apurahaa on jaossa niukasti. Yhteenvetona edellisestä, suomalainen urheilija antaa tasoitusta kanssakilpailijoilleen poliittisten päätösten johdosta. Yhteiskunta ei tue enää urheilua samalla tavoin kuin aiemmin, jolloin monet kunnat ja kaupungit mahdollistivat urheilijan harjoittelun työnsä yhteydessä.

On päivänselvää, että Puolustusvoimien määräaikaaisilla urheilijoilla on paikkansa osana organisaatiota. He toimivat esikuvina sekä lujittavat maanpuolustuksen ja liikunnan suhdetta entisestään. Tämä on tärkeää juuri sen vuoksi, että liikunnalla ylläpidetään sotilaiden fyysistä toimintakykyä. Liikunta-aliupseeri-järjestelyllä voi katsoa olevan myönteistä vaikutusta aktiivisten urheilijoiden maanpuolustustahtoon. On myös luonnollista, että suuri osa liikunta-aliupseereista keskittyy Puolustusvoimien Urheilukouluun Helsinkiin jo koulun tarkoituksen ja liikunta-aliupseerien suhteellisen pienen määrän vuoksi. Tästä huolimatta virkojen suurempi maantieteellinen hajauttaminen olisi perusteltua valtakunnan laajuuden vuoksi. Toimenpidettä ei tulisi kuitenkaan suorittaa Urheilukoulun kustannuksella, vaan lisäämällä liikunta-aliupseerien kokonaismäärää, jolloin heitä liikenisi enemmän ympäri Suomea.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Nähdäänkö määräaikaaisilla liikunta-aliupseereilla merkitystä maanpuolustustahdon edistämisen kannalta,

onko harkittu sitä vaihtoehtoa, että määräaikaisten liikunta-aliupseerien määrää lisättäisiin heidän alueellisen kattavuutensa kasvattamiseksi ja

Kirjallinen kysymys KK 187/2022 vp

olisiko liian kunnianhimoinen suunnitelma, että PV pyrkisi lisäämään liikunta-aliupseerien vakansseja noin 10 per vuosi, ja lopullisena tavoitteena olisi 50 sopimusurheilijaa?

Kirjallinen kysymys KK 187/2022 vp

Helsingissä 11.4.2022

Juha Mäenpää ps
Arto Satonen kok
Marko Asell sd
Hanna Kosonen kesk
Sari Multala kok
Ville Kaunisto kok
Markus Mustajärvi vas
Harry Harkimo liik
Ritva Elomaa ps
Sinuhe Wallinheimo kok
Jukka Kopra kok
Mikko Kärnä kesk
Pauli Kiuru kok
Merja Kyllönen vas
Hussein al-Tae sd
Jani Mäkelä ps
Kaisa Juuso ps
Lulu Ranne ps
Tuomas Kettunen kesk
Jouni Kotiaho ps
Paula Werning sd
Jari Myllykoski vas
Minna Reijonen ps
Leena Meri ps
Mari Rantanen ps
Rami Lehto ps
Hannu Hoskonen kesk
Toimi Kankaanniemi ps
Ville Vähämäki ps
Petri Huru ps
Juha Sipilä kesk
Jari Ronkainen ps
Riikka Slunga-Poutsalo ps
Arja Juvonen ps
Timo Heinonen kok
Peter Östman kd
Heidi Viljanen sd
Riitta Mäkinen sd
Mauri Peltokangas ps
Sebastian Tynkkynen ps
Matti Semi vas